

Hướng dẫn diệt chuột bảo vệ sản xuất trồng trọt trên địa bàn thành phố Hải Phòng năm 2026

I. THỜI ĐIỂM TỔ CHỨC DIỆT CHUỘT TẬP TRUNG

Các địa phương cần bám sát các đợt diệt chuột theo Kế hoạch của thành phố tổ chức diệt chuột tập trung đồng loạt để đảm bảo hiệu quả cao, cụ thể:

- Đợt 1: Từ khi đổ ải, làm đất đến khi gieo, cấy lúa vụ Xuân
- Đợt 2: Thời kỳ lúa vụ Xuân đẻ nhánh rộ;
- Đợt 3: Thời kỳ lúa vụ Xuân đứng cái - làm đòng đến khi bắt đầu trổ bông;
- Đợt 4: Từ khi làm đất đến khi gieo cấy lúa vụ Mùa;
- Đợt 5: Thời kỳ lúa vụ Mùa đẻ nhánh rộ;
- Đợt 6: Thời kỳ lúa vụ Mùa đứng cái - làm đòng đến khi bắt đầu trổ;
- Đợt 7: Thời kỳ làm đất trồng cây vụ Đông;
- Đợt 8: Thời kỳ cây vụ Đông chuẩn bị thu hoạch.

Trong các đợt trên, đối với đợt 1 và đợt 4, ngoài việc áp dụng các biện pháp thủ công truyền thống để diệt chuột, các địa phương phải đồng loạt tổ chức diệt chuột bằng biện pháp rải mồi bả (diệt chuột bằng thuốc hoá học) trong hai đợt này trên toàn bộ diện tích sản xuất trồng trọt ngoài đồng, vườn cây... Vì ở hai thời điểm này được đánh giá có hiệu quả diệt chuột cao. Các đợt diệt chuột khác trong năm nên tăng cường diệt chuột bằng biện pháp thủ công như: bẫy cam, hun khói, đổ nước, soi đèn ban đêm để bắt chuột;... làm thủy lợi nội đồng (vớt bèo khơi thông dòng chảy,..) phát quang bụi rậm kết hợp săn bắt chuột để nâng cao hiệu quả và hạn chế ô nhiễm môi trường.

II. MỘT SỐ BIỆN PHÁP DIỆT CHUỘT

a) Biện pháp vệ sinh đồng ruộng và canh tác

- Sau khi thu hoạch nông sản, cần tích cực vệ sinh đồng ruộng, dọn sạch tàn dư cây trồng và cỏ dại; phát quang bụi cây, cỏ dại trên gò đồng; lấp vít các lỗ hang nhằm hạn chế nơi trú ngụ và sinh sản của chuột.

- Thực hiện gieo cấy tập trung, đúng thời vụ, cùng giống lúa, trà lúa để công tác quản lý chuột hại đạt hiệu quả cao.

b) Biện pháp diệt chuột thủ công

- *Tổ chức săn bắt chuột:*

+ Tổ chức săn bắt chuột vào ban đêm ở thời điểm đổ ải hoặc ngâm dầm, mùa nước lớn, vì khi nước trắng đồng, chuột thường tập trung co cụm trên bờ, đường, gò đồng... để săn bắt chuột và hiệu quả cao.

+ Tìm hang ổ, nơi chuột trú ngụ để đổ nước, hun khói bắt chuột.

+ Phát quang bụi rậm, vớt bèo hạn chế nơi chuột trú ngụ sinh sản; tiến hành nạo vét, dọn kênh mương trong mùa khô kết hợp săn bắt chuột.

+ Diệt chuột theo biện pháp này dễ làm và hiệu quả; cần huy động đánh bắt cộng đồng, các tổ đội đồng loạt tổ chức đánh bắt chuột.

- *Đặt bẫy, cạm*: Sử dụng các bẫy, cạm như: bẫy hình bán nguyệt, cạm móng ngựa, bẫy lồng, bẫy cò ke, bẫy dính, bẫy trà, bẫy sập... để bẫy chuột. Khuyến cáo nông dân nên thường xuyên sử dụng biện pháp này.

Lưu ý: Đối với các loại bẫy sập, bẫy bán nguyệt, ... cần rửa sạch, vệ sinh sạch sẽ sau mỗi lần đặt bẫy hạn chế mùi chuột sập bẫy; đảm bảo an toàn, đặt cảnh báo tránh để người dân và vật nuôi dính bẫy, cạm.

Hình ảnh vệ sinh mương máng, làm thủy lợi nội đồng, đánh bắt chuột bảo vệ sản xuất

c) Biện pháp sinh học: Là biện pháp sử dụng thiên địch của chuột gồm vật nuôi, động vật trong tự nhiên là như: chó, mèo, rắn, ... để diệt chuột. Biện pháp này có hiệu quả cao trong việc quản lý chuột trong khu dân cư, khu bỏ hoang, gò đồng, nghĩa trang. Các địa phương cần có các biện pháp, chính sách khuyến khích tăng cường bảo vệ thiên địch của chuột trong tự nhiên, bảo vệ, duy trì nhân dân nuôi đàn chó, mèo...

d) Biện pháp hóa học: Diệt chuột bằng biện pháp hóa học (đánh bả chuột) đang được sử dụng rộng rãi để quản lý chuột hại, bảo vệ sản xuất trồng trọt; để đánh bả chuột đạt hiệu quả cao, các địa phương cần chỉ đạo thực hiện tốt các nội dung, cụ thể:

- *Lựa chọn thời điểm để đánh bả*: Đánh bả chuột thường đạt hiệu quả cao nhất ở thời kỳ lấy nước, làm đất trước khi gieo cấy lúa vụ Xuân và vụ Mùa tương ứng đợt 1, đợt 4 nêu trên.

Một số hình ảnh tập huấn hướng dẫn các biện pháp kỹ thuật diệt chuột và trộn thuốc rải mồi bả diệt chuột tại xã Nghi Dương

Lựa chọn thuốc Chỉ sử dụng những loại thuốc diệt chuột nằm trong Danh mục thuốc bảo vệ thực vật được phép sử dụng ở Việt Nam do Bộ Nông nghiệp và Môi trường ban hành (Thông tư số 75/2025/TT-BNNMT ngày tháng năm 2025 của Bộ Nông nghiệp và môi trường Ban hành Danh mục thuốc bảo vệ thực vật được phép sử dụng tại Việt Nam và Danh mục thuốc bảo vệ thực vật cấm sử dụng tại Việt Nam). Tuyệt đối không sử dụng các loại thuốc cấm, thuốc ngoài danh mục, thuốc hết hạn sử dụng để diệt chuột.

- *Lựa chọn mồi làm bả*: Để đánh bả đại trà trên diện rộng và hiệu quả tốt, nên sử dụng thóc ủ mầm (mầm mạ, mống mạ) hoặc thóc luộc nứt vỏ trấu (thóc bung) để trộn mồi diệt chuột. Thông thường 01 kg thóc khô sau khi ngâm ủ mầm hoặc luộc sẽ được khoảng 1,3-1,4 kg mồi để trộn thuốc.

+ Cách ủ thóc mầm: Thực hiện như kỹ thuật ngâm ủ mạ. Khi mầm nhú dài từ 2-3mm thì tiến hành trộn thuốc. Trước khi trộn thuốc nên đem mầm thóc xấp qua nước sau đó để ráo rồi mới tiến hành trộn thuốc.

+ Cách luộc thóc (bung thóc): Cho thóc vào xoong đổ nước ngập thóc và đun, khi nước sôi đun tiếp 30-40 phút sau đó gạn nước và ủ trong thời gian 2-3 giờ để hạt thóc nở bung là được. Nên rải/tản thóc cho nguội rồi mới tiến hành trộn bả.

- *Kỹ thuật trộn bả (mồi sau khi đã được trộn với thuốc được gọi là bả)*: Cần thực hiện trộn thuốc diệt chuột với mồi (mầm mạ hoặc thóc bung) theo tỷ lệ và yêu cầu kỹ thuật của từng loại thuốc diệt chuột (hướng dẫn trên vỏ gói thuốc).

Hình ảnh thành viên tổ đội diệt chuột đang trộn bả chuột để tổ chức đánh bả chuột tập trung đồng loạt

- *Chuẩn bị lượng mồi bả:* Lượng mồi bả phụ thuộc vào mật độ chuột trên đồng ruộng, mỗi mồi bả nên đặt từ 20-25g; tính toán lượng bả đủ dùng cho mỗi lượt rải mồi bả, tránh tình trạng thừa hoặc thiếu mồi bả.

- *Đặt (rải) bả:* Nên đặt bả ở những nơi chuột trú ngụ, đường đi lối lại chuột thường xuyên qua lại: Rìa/ven bờ, rìa/ ven tường, góc tối, cửa hang, gò, đống, nơi có vết cỏ bị dẫm đạp tạo lối mòn...

- *Thời gian đặt bả:* Nên đặt bả vào chiều mát; kiểm tra lại mức độ chuột ăn bả vào sáng ngày hôm sau và bổ sung bả cho đủ lượng các mô đặt bả đảm bảo đủ liều gây chết chuột. Nên tập trung đặt mồi bả đánh chuột đồng loạt trong thời gian tổ chức **“Tuần lễ diệt chuột”**.

Hình ảnh thành viên tổ đội diệt chuột địa phương đang rải bả chuột
Lưu ý khi rải mồi bả diệt chuột:

- Nên chọn những thời điểm khô ráo, không mưa hoặc ít sương để đặt bả diệt chuột để đảm bảo hiệu quả mồi bả.

- Thông báo, truyền thông rộng rãi cho nhân dân ở các khu vực triển khai đánh chuột trước khi rải mồi bả để đảm bảo an toàn cho người và vật nuôi,...

- Người tham gia trộn bả, rải mồi bả đánh chuột cần thực hiện đầy đủ các biện pháp bảo hộ an toàn lao động như: đeo khẩu trang, đeo găng tay, kính mắt... không hút thuốc, ăn, uống nước, uống rượu trong thời gian trộn bả, rải mồi bả.

- Sau khi trộn bả, rải mồi xong phải thu gom vỏ bao bì thuốc diệt chuột, gang tay, nilon dính bả để đúng nơi quy định (bể thu gom) bảo vệ sức khỏe cộng đồng và hạn chế ô nhiễm môi trường.

- Thường xuyên thu gom xác chuột chết, mồi bả còn lại trên vườn, ruộng sau các đợt đánh bả mang tiêu hủy: đào hố sâu ở khu xa dân cư, xa nguồn nước sau đó bỏ xác chuột chết, bả thừa xuống hố, rồi rắc vôi bột lên trên và lấp đất chặt.

- Khi gặp các trường hợp bị ngộ độc mồi, bả, thuốc diệt chuột cần cấp cứu ngay bằng biện pháp gây nôn, sau đó nhanh chóng chuyển người bị ngộ độc đến cơ sở y tế nơi gần nhất; mang theo vỏ bao bì thuốc diệt chuột gây ngộ độc để cơ quan y tế có biện pháp xử lý kịp thời.

III. MỘT SỐ LƯU Ý KHI TỔ CHỨC DIỆT CHUỘT

- Để đảm bảo hiệu quả trong công tác diệt chuột các xã, phường, liên kè, giáp danh địa giới nên tổ chức phối hợp đồng loạt để diệt chuột cộng đồng, nâng cao hiệu quả và hạn chế khả năng di trú của chuột.

- Việc đánh bắt, diệt chuột cần tổ chức thực hiện ở các nơi trú ngụ của chuột như: đồng ruộng, khu đất bỏ hoang, khu gò đồng, vườn cây chuyên đổi, trong khu dân cư, nhà máy, khu công nghiệp, nghĩa trang... nơi chuột thường trú ngụ, ẩn nấp, sinh sản, gây hại.

- Diệt chuột hiệu quả cần áp dụng đồng bộ các biện pháp, trong đó tăng cường diệt chuột thường xuyên bằng các biện pháp thủ công.

- Các xã, phường, đặc khu cần có cơ chế chính sách chỉ đạo khuyến khích mở rộng và bảo vệ thiên địch của chuột (đàn chó, đàn mèo...); duy trì, mở rộng các tổ đội diệt chuột để tổ chức diệt chuột đồng bộ tập trung đồng loạt; hỗ trợ kinh phí mua mồi/ thóc, bẫy để diệt chuột,...; phối hợp với cơ quan chuyên môn của thành phố (Chi cục Trồng trọt và Bảo vệ thực vật, Trạm Trồng trọt và Bảo vệ thực vật) tổ chức tuyên truyền hướng dẫn kỹ thuật diệt chuột bảo vệ sản xuất trồng trọt; có biện pháp xử lý nghiêm các trường hợp ***sử dụng điện để diệt chuột theo quy định của pháp luật.***